

BERLINER BEITRÄGE ZUR SKANDINAVISTIK

Titel/
title: *Språk og språkforhold i Sápmi*

Autor(in)/
author: Kjell Kemi

Kapitel/
chapter: »Samiske infinitte former«

In: Bull, Tove/Kusmenko, Jurij/Rießler, Michael (Hg.): *Språk og språkforhold i Sápmi*. Berlin: Nordeuropa-Institut, 2007

ISBN: 973-3-932406-26-3

Reihe/
series: Berliner Beiträge zur Skandinavistik, Bd. 11

ISSN: 0933-4009

Seiten/
pages: 25–38

Diesen Band gibt es weiterhin zu kaufen. This book can still be purchased.

© Copyright: Nordeuropa-Institut Berlin und Autoren.

© Copyright: Department for Northern European Studies Berlin and authors.

KJELL KEMI
Samiske infinitte former

I. Innledning

Definisjonen av infinitte former har forårsaket atskillige diskusjoner i årenes løp. Noen kaller de infinitte formene for verb, andre kaller dem nomener. Noen sier at de er former for ordbøyning eller ordavledning. I denne artikkelen skal jeg gi en oversikt over hvordan ulike forskere har behandlet infinitte former i samisk. For å få en oversikt over den faglige diskusjonen disse formene er blitt til del, må vi se på behandlingen av dem i et historisk lys, både når det gjelder tradisjonell inndeling, moduskategorisering, og inndeling ut fra det syntaktiske og det funksjonelle kriteriet (kap. 2).

Når et sammensatt verbal består av finitt form og infinitt form, er det vanlig å kalle det finitte verbet for hjelpeverb, og det infinitte verbet for hovedverb.¹ I samisk dannes perfektum partisipp med verbet *leat* som da fungerer som hjelpeverb.² Det finitte verbet uttrykker både tempus og modus samtidig, eller bare modus, slik at disse og de følgende infinitte former kan bindes sammen, f.eks.

lea vuolgán ›har dradd‹
lei vuolgán ›hadde dradd‹
lea vuolgimin ›holder på å dra‹

Det finitte verbet kalles altså hjelpeverb,³ fordi hjelpeverbet står som førsteledd i en infinittkjede, det kan styre andre verb, men andre verb ikke kan styre hjelpeverb.⁴

¹ ENDRESEN, SIMONSEN og SVEEN 1996, 89.

² BERGLAND 1961, 25–26.

³ RUONG 1970/1974, 161 sier at en setning består av to ledd eller hoveddeler a) predikat eller predikatsledd og b) subjekt eller subjektsledd. Til predikat brukes alltid en finitt verbform og til subjekt et nomen. Jf. også MAGGA 1983, 72, MAGGA 1986, 6, 9, 57–162, 235f., 258.

⁴ I tillegg sier *ibid.*:

- hjelpeverbet kan ikke omformes til passiv. Passivomforming kan skje via hovedverbet med eller uten hjelpeverb;
- hjelpeverbet tar ikke utfyllinger selv;

For å kunne forstå infinitte former kan vi se det finitte verbet i forhold til nomen, som i følgende tabell:

	Karakter	Finite verb	Nomen
Konjugasjon	Modus	+	-
	Tempus	+	-
	Person	+	-
Deklinasjon	Kasus	-	+
	Numerus	-	+
	Possessiv suffiks	-	+

Her ser vi en klar todeling, som viser forskjellen mellom nomentilhørighet (deklinasjon) og verbalitet (konjugasjon). Ifølge denne tabellen har ikke finitte verb noen likheter med nomen. På samme måte defineres infinitte former negativt i forhold til finitte verb, fordi de infinitte formene mangler modus, tempus og personbøying. Kan det tenkes at infinitte former har likheter med nomener siden de kalles for nominale former? Kan de bøyes i kasus, og tar de numerus- og possessiv suffiks?

2. Tidligere analyser av infinitte former

Som andre språkbeskrivelser er også de eldste samiske grammatikkbøkene utformet på basis av klassisk gresk og latinsk grammatikk. Man har i tillegg benyttet samme metode, samme definisjoner og samme begreper som i disse klassiske greske og latinske grammatikene.

Tradisjonell inndeling

De første samiske grammatikkbøkene har en lite enhetlig oppfatning av infinitte former. Det betyr at klassifiseringen av de infinitte formene viser betraktelige forskjeller. Det kan være vanskelig å skjønne bakgrunnen for det, fordi grammatikerne ikke nevnte hvilke kriterier klassifiseringen bygde på.⁵ I disse verkene kalles infinitte former for Infinitivus. Lindahl

- hjelpeverbet kan være i forskjellige setninger – også i eksistensialsetninger;

- hjelpeverbet kan ikke stå som attributt eller inngå i attributtet.

⁵ KORHONEN 1974, f.eks. FJELLSTRÖM 1738, GANANDER 1743, 80, LEEM 1749.

og Öhrling bruker betegnelsen Infinitivus-Modus, som de sier har tre forskjellige partisipp: Praes (dvs. presens partisipp), Praeter (dvs. perfektum partisipp) og Futurum (dvs. deverbale nominalavledning).⁶ Stockfleth har en todeling: Verbum nominale (Infinitivus, Factivus (dvs. supinum), Comitativus (dvs. gerundium), Caritativus (dvs. verbabessiv)) og Nominale verbale (Nomen substantivus verbale tilsvarer dagens aktio og presens partisipp).⁷ Begrepet nomen adjectivum verbale omfatter presens partisipp og perfektum partisipp. Friis bruker betegnelsen Modi Substantivus⁸ (dvs. infinitiv, supinum, gerundium, verbabessiv) og Adjectivus (dvs. aktio essiv og perfektum partisipp).

Moduskategorisering

Fra og med Wiklund⁹ skjer det et skifte ifølge Korhonen.¹⁰ Heretter klassifiseres både de finitte og de infinitte formene som konjugasjon (modi, tempora, numeri). En slik klassifisering er ikke blitt gjort tidligere i samisk. Ifølge Nielsen¹¹ er det forskjellige modi i samisk og norsk:

Der er en modus-rikdom som der ikke finnes noget tilsvarende til på norsk: indikativ, to slags konjunktiv (potensialis og kondisjonalis), imperativ, infinitiv, to slags gerundium (ger. I og ger. II), abessiv, aktio (verbalsubstantiv¹²), supinum (bare i nektende bøining), presens partisipp (også brukt som aktor, til å betegne bøining), perfektum partisipp.

⁶ LINDAHL og ÖHRLING 1780.

⁷ STOCKFLETH 1840.

⁸ FRIIS 1856, 82: »Denne Modus med sin Nominalendelser svarer til andre Sprogs Infinitiv, Supinum, Gerundium, Karitiv«.

⁹ WIKLUND 1915, 63–83.

¹⁰ KORHONEN 1974, 8, 16.

¹¹ NIELSEN 1926, 146.

¹² CRYSTAL 1980/1997, 4II: »The adjective from ›verb‹, verbal, is often used in traditional grammatical description, for instance ›verbal noun‹ (= an ADJECTIVE similar in form or meaning to a verb, e.g. smoking)«.

RUONG 1970/1974, 97 sier at »Av tvåstaviga verbstammar kan man göra nomen (verbsubstantiv) genom att direkt till stamkonsonanten (i starkstadium) lägga till -o, som sålunda ersätter stammens vokal i andra stavelsen«.

Denne modusinndelingen finnes også hos Collinder, Bergsland, Lagercrantz, Schlachter, Halász, Itkonen og Ruong.¹³ Ruong sier at:

Verbets infinita former har inte personböjning. Däremot kan en del av dem ha kasusböjning. Sådana former kan användas t ex som subjekt i satsen eller som predikatsfyllnad¹⁴ i förbindelse med læt, eller som attribut eller som bestämningar till predikats verbet.¹⁵

Siden nevner Ruong de infinitte formene som er adverbial eller predikat-sutfylling: Infinitiv, presens partisipp, aktio essiv, verbgenitiv, verbabessiv og gerundium.¹⁶ Ruong nevner ikke hvilke infinitte former han betrakter som verbaler og hvilke han betrakter som nominaler.

Ut fra moduskategorisering alene tar heller ikke Nielsen standpunkt til hvilke infinitte former som er verbal, og hvilke som er nominal. Bergsland konkluderer derimot med at infinitiv, aktio essiv, perfektum partisipp tilhører verbparadigmet, mens verbabessiven står etter Nielsens¹⁷ og Bergslands¹⁸ mening på grensen mellom ordbøyning og ordavledning:

Barggakeahtta it oaččo bálkká. ›Uten å arbeide får du ikke lønn.«

Av nyere grammatikker vil jeg nevne Nickel.¹⁹ Han kombinerer det morfologiske og det syntaktiske aspektet. I syntaksdelen kategoriserer han infinitte former som setningsledd, som verbal i setningstilsvar (objekt,²⁰ adverbial, attributt) og som del av sammensatte verbal. I tillegg påpeker han at noen infinitte former er på grensen mellom infinitte verbformer og avledede ord.

¹³ COLLINDER 1942, BERGSLAND 1946, BERGSLAND 1961, LAGERCRANTZ 1923, LAGERCRANTZ 1926, SCHLACHTER 1958, HALÁSZ 1885–1896, ITKONEN 1966, 286 og RUONG 1970/1974, 67

¹⁴ Ibid., 40, 163 kaller predikatsfyllnad også predikativ. »Vi återvänder till exemplet *sån læ bårrame*. Där består predikatsledet av två ord, den finita verbformen *læ* og den infinita verbformen *bårrame*; *bårrame* är en bestämning, en utfyllnad, till *læ* och kallas predikatsfyllnad«.

¹⁵ Ibid., 80.

¹⁶ Ibid., 166.

¹⁷ NIELSEN 1926, 182–183.

¹⁸ BERGSLAND 1961, 13, 30.

¹⁹ NICKEL 1990/1994, 42–68, 393–479.

²⁰ Ibid. kaller reksjonsadverbial i illativ, lokativ og komitativ for objekt, mens MAGGA 1980 bruker begrepet reksjonsadverbial.

Nickel 1990/1994 regner med 12 infinitte former i nordsamisk, en oversikt over disse illustreres med eksempler av verbet *vuodjit* 'å kjøre':

	Forskjellige samiske infinitte former
infinitiv	vuodjit
aktio essiv (=2. gerundium)	vuodjimin
aktio lokativ	vuodjimis
perfektum partisipp	vuodján
verbgenitiv (verbaladverb)	vuoji
nektende supinum	amam vuodjit
nektende presens	in vuoje
nektende preteritum	in vuodján
verb abessiv	vuojikeahttá
gerundium (=1. gerundium)	vuojedettiin
presens partisipp	vuoddji
aktio nominativ	vuodjin

De ulike modellene for inndeling kan sammenfattes i en oversiktstabell (s. 30).

Selv om de fleste infinitte formene er nevnt under verbbøyning, betyr ikke det at alle kalles verbaler. Nickel deler infinitte former i to grupper: De som kan være del av verbalet, er infinitiv, perfektum infinitiv, nektende presens, nektende potensialis, nektende kondisjonalis, perfektum partisipp og aktio essiv. De infinitte formene som står utenfor verbalet, er presens partisipp, aktio, aktio lokativ, gerundium, verb genitiv, verbabessiv og nektende supinum. Nickel sier også at når disse kan knytte til seg et objekt (dvs. nominalfunksjon med verb-styring), oppfattes disse som infinitt verbform.

Det syntaktiske og det funksjonelle kriteriet

Den tradisjonelle måten å inndelegge nomener og verb på har vært dominerende også i Finland. Vihonen²¹ har i sin avhandling vist hvordan den latinske grammatikkens modell danner grunnlaget for dagens finske

²¹ VIHONEN 1978, 138.

	Verbbøyning	Avledningslære
Nielsen ²²	Infinitiv, aktio, gerundium, aktio es-siv, presens partisipp, verb abessiv, perfektum partisipp, nektende presens, nektende preteritum	Aktio, presens partisipp
Bergsland ²³	Perfektum partisipp, nektende preteritum, nektende presens, aktio es-siv, infinitiv, aktio lokativ, ²⁴ gerundium, verbgenitiv, verbabessiv	Aktio, presens partisipp
Ruong ²⁵	Infinitiv, perfektum partisipp, ?handlingsnomen, gerundium, nektende presens, nektende preteritum	Aktio, presens partisipp
Nickel ²⁶	Perfektum partisipp, perfektum kondisjonalis 2, pluskvamperfektum, nektende presens, nektende potensialis, nektende kondisjonalis, nektende imperativ	Aktio, presens partisipp

grammatikker. Ikola 1974/1978 sier at morfologien ikke er tilstrekkelig for å kategorisere ordklasser; man må også ta syntaksen i betraktning. Det er nettopp dette Nielsen²⁷ gjør i og med at han trekker frem det syntaktiske kriteriet i tillegg til tradisjonell moduskategorisering. Nielsen påpekte at grensen mellom adjektiver, verbalsubstantiver og verbaler ikke er like skarp på samisk som på norsk, dels fordi noen av disse kan ta objekt. Nielsen inndeler infinitte former i to kategorier uten å si dette eksplisitt. Infinitte former ligner på verbal i en normal setning når de kan knytte til seg underordnede ledd. Andre infinitte former kan forekomme med samme funksjon som substantiver, adverb og adjektiv. Det vil si at de opptrer som subjekt, objekt, attributt, adverbial og predikativ. Bergs-

²² NIELSEN 1926, 148–175, 365–397.

²³ BERGLAND 1961.

²⁴ Ibid., 83 kaller aktio for rent verbalsubstantiv.

²⁵ RUONG 1970/1974, 67, 80–84, 97, 109, 166.

²⁶ NICKEL 1990/1994, 54–68, 298, 311.

²⁷ NIELSEN 1926, 61, 319, 397–398.

land²⁸ og Ruong²⁹ nevner også disse kriteriene, dvs. når noen infinitte former er del av verbalet.

På bakgrunn av Niensens, Bergslands og Ruongs inndelinger og modellen til Papp³⁰ og Hakulinen og Karlsson³¹ har jeg satt opp følgende tabell over hvordan finitte former og nomen fordeler seg ut fra det funksjonelle og det syntaktiske kriteriet:

		Finite former	Nomen
Funksjon	Verbal ³²	+	-
	Subjekt	-	+
	Objekt	-	+
	Attributt	-	+
	Predikativ	-	+
	Adverbial	-	+
Syntaks	Kan ta bestemmelser (objekt/adverbial)	+	-
	Kan være attributt i setningen	-	+

Disse to kriteriene viser klare forskjeller mellom verb og nomen. Verb har verbalfunksjon i setningen, syntaktisk har den verbstyring ved å ta bestemmelser.

Ruong skiller dessuten mellom verbformer med og uten subjekt:

Infinitiv kan ej direkte förbindas med ett subjekt. Förbindningen måste ske med hjälp av en verbform, som tar hänsyn til subjektets person og numerus. I satsen *mån galggan bårat* ›jag skal äta‹ har *bårat* förbundits med subjektet *mån* med hjälp av verbet *galgan*, vars böjningsform står i överensstämmelse med at subjektet är *1p* och är i *sg*. Infinitiven i sig själv er obestämd i förhållande till subjektet i satsen. Det är just därav infinitiven har fått sitt namn. Infinitiv betyder nämligen ›obestämd‹.³³

²⁸ BERGLAND 1961.

²⁹ RUONG 1970/1974, 80–84.

³⁰ PAPP 1968, 26.

³¹ HAKULINEN og KARLSSON 1979, 87.

³² Bergsland og Ruong kaller verbal for predikat.

³³ RUONG 1970/1974, 66.

Ifølge Bergsland og Ruong kan også perfektum partisipp, aktio essiv og infinitiv fungere som predikat i setningstilsvar:

- Olbmot muitaledje juo du vuolgán.* ›Folk fortalte allerede at du var reist.‹
Gullen áhči dan muitaleamen. ›Jeg hørte far fortelle det.‹
Dat logai báhpa fargga boahtit. ›Han sa at presten kom (skulle komme) snart.‹

På bakgrunn av Nielsens, Bergslands og Ruongs opplysninger har jeg laget en tabell over hvordan de infinitte formene fordeler seg i forhold til verbalitet og nominalitet (+ betegner verbalitet og – nominalitet):

	finitt	inf.	perf.	akt.ess	ger.	akt.lok	v.abb	v.sup	v.gen	nomen
Nielsen	+	?	?	?	?	?	–	?	?	–
Bergsland	+	+	+	+	–	–	–	–	–	–
Ruong	+	+	+	+	–	–	–	–	–	–

Korhonen³⁴ går ett skritt videre. Han trekker fram fem kriterier som utgangspunkt for sin undersøkelse av infinitte former. Men likevel begrenser han seg til kun tre: det syntaktiske, det funksjonelle og det morfologiske kriteriet. Han tar vekk det semantiske kriteriet og produktivitetskriteriet i og med at disse ikke skiller finitte fra infinitte former. Innen hvert kriterium bruker Korhonen³⁵ en tredelt inndeling (verbal, svakt verbal og ikke-verbal).

Syntaktisk er infinitte former verbal når de kan ta verbalutfyllinger som komplement. De er svakt verbale når det tar begrensete antall verbalutfyllinger, og de er ikke-verbale når de ikke kan ta disse i det hele tatt.

Eine zum Verbparadigma gehörende Form muss die typischen syntaktischen Besonderheiten eines Verbs aufweisen. Wenn zu einer nichtfiniten Form Bestimmungen des Verbs treten können, wie ein Objekt oder ein Adverbiale des Ortes, der Zeit, der Art und Weise etc., handelt es sich um eine Nominalform des Verbs.

³⁴ KORHONEN 1974, 9–50.

³⁵ Ibid., 10.

Funksjonelt er en infinitt form verbal når den er del av en finitt sammensatt kategori, svakt verbal som delvis del av en finitt sammensatt kategori for verb. Den er ikke-verbal når dette ikke finner sted.

Morfologisk er den verbal når den inneholder morfem tilhørende konjugasjon, f.eks. tempus- eller modusmorfem. Den er morfologisk nøytral når den delvis har det. Og den er ikke-verbal når den overhodet ikke inneholder slike morfem.

Korhonen³⁶ lager så en tabell hvor han bruker de ovennevnte kriteriene for å undersøke om infinitte former har verbal eller nominal karakter. +, 0, – betyr her verbal, svakt verbal og ikke-verbal:

	syntaktisk kriterium	funksjonelt kriterium	morfologisk kriterium
nektelsesverbet	+	+	+
perfektum partisipp	+	+	+
infinitiv	+	+	0
aktio essiv (2. gerundium)	+	0	–
verbabessiv	+	–	0
supinum	+	–	0
presens partisipp	0	–	+
gerundium (1. gerundium)	+	–	–
verbgenitiv (verbaladverb)	+	–	–
nektende supinum	–	+	–
aktio	0	–	–

Tabell 6: Morfologisk, funksjonell og syntaktisk kategorisering

Korhonens undersøkelse viser at infinitte former ikke utgjør noen enhetlig gruppe, men at de kan inndeles i fire kategorier. Aller nærmest finitte former kommer nektelsesverb, perfektum partisipp og infinitiv. En mellomgruppe danner aktio essiv, verbabessiv og supinum. Deretter følger presens partisipp, gerundium, verbgenitiv og nektende supinum. Aktio står verbalet fjernest og nominalet nærmest.³⁷

Magga har forsket på syntaks, og jeg vil fremheve hans doktorgradsarbeid *Studier i samisk syntaks, del 1* 1986. Hans forskning angår infi-

³⁶ Ibid., 49.

³⁷ Ibid., 49.

nitivsyntaks, dvs. sammensatte former som hjelpeverb i en infinitivkonstruksjon og objekt med infinitiv.

Magga undersøkte styringsverbenes funksjon og valgte å se på to konstruksjoner:

1. finittverb med infinitiv i normalsetninger, der det grammatiske subjektet i nominativ representerer agens for infinitivsetningen
2. finittverb med nominal i akkusativ og infinitiv, hvor nominalet i akkusativ er agens for infinitiv. Han kaller dette »akkusativ med infinitiv«.

Det er styrings- eller matriseverbet³⁸ som bestemmer konstruksjonens syntaktiske egenskaper i hvert enkelt tilfelle. Magga betraktet derfor de ulike konstruksjonene av akkusativ med infinitiv utifra matriseverbene og det styrte verbet. Deretter grupperte han dem etter syntaktiske og betydningsmessige egenskaper.

Både i semantisk og i syntaktisk forstand er hovedverbet overordnet det infinitte verbet,³⁹ fordi hovedverbet står for verbalets forhold til andre ledd og for verbalets syntaktiske egenskaper. Dette stemmer overens med f.eks. Diderichsens⁴⁰ oppfatning om at hovedverbet svarer for arten og antallet bestemmelser som kan knyttes til verbalet.

Magga har laget en modell for videre forskning av infinitiv, matriseverb og det styrte verbet. Men Magga gir ikke svar på problemstillingen om kategorisering av andre infinitte formene.

3. Kort om min undersøkelse

Infinitte former har vært en kasteball mellom finite verb, nomen, ordbøyning og ordavledning. Plassering, definisjon, begrepsbruk og antall infinitte former har variert innen tradisjonell inndeling og moduskategorisering, og innen inndeling ut fra det syntaktiske og det funksjonelle kriteriet. Som man ser av denne artikkelen, så forblir grensen mellom finite og infinitte former lite presist definert ut ifra disse kriteriene alene. Formålet og utfordringen med min undersøkelse blir da å komme frem til et mer presist definisjonssystem for samiske infinitte former.

³⁸ Dvs. fornemmelses- og utsagnsverb som *se*, *høre* osv.

³⁹ MAGGA 1983, 73.

⁴⁰ DIDRICHSSEN 1946/1976, 169.

Det ser ut til at etter at tradisjonell latinsk grammatikk først hadde tegnet det opprinnelige kartet, så overtok forskerne dette som modell for beskrivelsen av forskjellige språk. Dette gjorde de før det språklige terrenget ble skikkelig undersøkt. Dette viser hvilken sterk posisjon og hvilken sterk innflytelse latinsk grammatikk har hatt innen lingvistikk helt fram til i dag.

Det mangler en bred undersøkelse som gir en mer utfyllende oversikt av infinitte former. Derfor vil jeg forsøke å legge til grunn andre parametere enn det som hittil er blitt gjort. Min undersøkelse skal dreie seg om tre kriterier: Valens og semantikk, funksjon og morfosyntaks.

Til min undersøkelse har jeg benyttet meg av tilgjengelige grammatikker, vitenskapelige avhandlinger, artikler etc.

Jeg er nå omtrent midtveis i undersøkelsen og vil derfor ikke gå inn på konkluderende resultater her. Jeg sitter likevel med et bestemt inntrykk av at dependensgrammatikken vil kunne gi svar på mange av de problemstillingene som jeg reiser i denne artikkelen, eller i det minste vil rydde opp i et nokså uoversiktlig landskap. Jeg vil avslutte med noen generelle kommentarer om punktene valens, funksjon og morfosyntaks.

Valens

Det ser ut til at de fleste infinitte former kan være både en-, to- og treverdige – med noen begrensninger ved treverdige og nullverdige. Jeg finner også en tendens til at valensen reduseres med en (-1) ved overgangen fra finitt verb til f.eks. gerundium.

Verbets funksjon

De fleste tilfellene viser at verbets funksjon endres ved overgangen fra finitt til infinitt form. Det er en overvekt av tilfeller hvor funksjonen endres fra verbal til adverbial. Jeg har også registrert tilfeller av at funksjonen endres fra verbal til objekt og (meget begrenset) til predikativ.

Morfosyntaks

I de fleste tilfeller endres de morfosyntaktiske egenskapene (S, O, adv) til verbets argumenter når verbet opptrer i infinitte former. Det er foreløpig for tidlig å si noe om forutsigbarheten, og i hvilken grad endringene er obligatoriske.

4. Konklusjon

Som antydnet ovenfor er det tradisjonelle begrepsapparatet og de tradisjonelle tilnæringsmåtene ikke tilstrekkelige for å kunne klassifisere og kategorisere samiske infinitte former på en tilfredsstillende måte. En alternativ tilnæringsmåte som iallfall så langt ser ut til å bidra til å rydde opp i et uoversiktlig landskap, representerer dependensgrammatikken. Det er likevel for tidlig å trekke absolutte og endelige konklusjoner i så måte. Foreløpig får vi slå oss til tåls med at faghistoriske oversyn også kan bidra til å øke innsikten og forståelsen vår. I det minste belyser slike oversyn hvilke problem dagens samiske grammatikkforskning må legge vekt på å finne løsninger på.

Litteratur

- BERGSLAND, Knut: *Røros-lappisk grammatikk. Et forsøk på strukturell språkbeskrivelse.* (= Serie B: Skrifter; 43). Oslo: Instituttet for sammenlignende kulturforskning, 1946.
- BERGSLAND, Knut: *Samisk grammatikk med øvelsestykker.* Oslo: Kirke- og undervisningsdepartement, 1961.
- COLLINDER, Björn: *Lappische Sprachproben aus Härjedalen.* (= Arbeten utg. med understöd av Vilhelm Ekmans Universitetsfond; 50). Uppsala: Almqvist & Wiksell, 1942.
- CRYSTAL, David: *A dictionary of linguistics and phonetics.* London: Blackwell Publishers Ltd, 1980/1997.
- DIDRICHSEN, Paul: *Elementær dansk Grammatik.* København: Gyldendal, 1946/1976.
- ENDRESEN, Rolf Theil, Hanne Gram SIMONSEN og Andreas SVEEN: *Innføring i lingvistik.* Oslo: Universitetsforlaget, 1996.
- FJELLSTRÖM, Pehr: *Grammatica Lapponica.* Holmiae: Hornn, 1738.
- FRIIS, Jens Andreas: *Lappisk grammatik: udarbeidet efter den finmarkiske hoveddialekt eller sproget, saaledes som det almindeligt tales i norsk Finmarken.* Christiania: Cappelen, 1856.
- GANANDER, Henric: *Grammatica Lapponica.* Holmiæ: Salvius, 1743.
- HAKULINEN, Auli og Fred KARLSSON: *Nykysuomen lauseoppia.* Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura, 1979.
- HALÁSZ, Ignacz: *Svéd-lapp nyelv.* Bd. 1–6. Budapest: MTA, 1885–1896.

- ITKONEN, Erkki: *Kieli ja sen tutkimus*. Helsinki: Söderström, 1966.
- JERNSLETTEN, Nils. »Hállangiella. En undersökelse av prosodiske faktorer i samisk i Tana«. Magistergradsavhandling i samisk språk. Universitetet i Oslo, 1974.
- KORHONEN, Mikko: *Die Konjugation im Lappischen. Morphologisch-historische Untersuchung. 2. Die nominalen Formkategorien*. (= Suomalais-ugrilaisen seuran toimituksia; 155). Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura, 1974.
- LAGERCRANTZ, Eliel: *Sprachlehre des Südlappischen nach der Mundart von Wefsn*. (= Kristiania etnografiske museum. Bulletin; 1). Kristiania: Kristiania etnografiske museum, 1923.
- LAGERCRANTZ, Eliel: *Wörterbuch des Südlappischen nach der Mundart von Wefsen*. (= Instituttet for sammenlignende kulturforskning. Serie B: Skrifter 4). Oslo: Aschehoug, 1926.
- LEEM, Knud: *En Lappisk Grammatica efter den Dialect, som bruges af Fieldlapperne ud i Porsanger-fiorden*. Kjobenhavn: Gottmann Fridrich Kisel, 1749.
- LINDAHL, Erik og Johan ÖHRLING: *Lexicon Lapponicum*. Holmiæ: Johan Georg Lange, 1780.
- LØDRUP, Helge: *Norske hypotagmer. En LFG-beskrivelse av ikke-verbale hypotagmer*. (= Oslo-studier i språkvitenskap; 4). Oslo: Novus forlag, 1989.
- MAGGA, Ole Henrik: *Lokative læt-setninger i samisk*. (= Diedut; 1978:1). Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta, 1978.
- MAGGA, Ole Henrik: *Giellaoahppa. Jietna-, hápme- ja cealkkaoahppa oanehaččat čilgejuvvon*. (= Diedut; 1980:3). Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta, 1980.
- MAGGA, Ole Henrik. »Hjelpeverb i samisk«. I: *Norsk lingvistisk tidsskrift* 1983.1 (1983). 67–83.
- MAGGA, Ole Henrik: *Studier i samisk syntaks. Del 1: Infinitivsetning. Akkusativ og infinitiv*. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta, 1986.
- NICKEL, Klaus Peter: *Samisk grammatikk*. [Oslo]: Universitetsforlaget, 1990/1994.
- NIELSEN, Konrad: *Lærebok i Lappisk. Bind 1. Grammatikk. Lydlære, formlære, orddannelselære og syntaks, samt tillegg*. Oslo: Brøgger, 1926.

- NIELSEN, Konrad og Asbjørn NESHEIM: *Lappisk ordbok: grunnet på dialektene i Polmak, Karasjok og Kautokeino*. (= Instituttet for sammenlignende kulturforskning, Serie B, Skrifter 17). Oslo: Aschehoug, 1932–1962.
- PAPP, István: *Unkarin kielen historia*. (= Tietolipas; 54). Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 1968.
- PEI, Mario: *Glossary of linguistic terminology*. New York: Doubleday, 1969.
- PLATZACK, Christer: *Svenskans inre grammatik – det minimalistiska programmet. En introduktion till modern generativ grammatik*. Lund: Studentlitteratur, 1998.
- QVIGSTAD, Just K.: *Die lappischen Dialekte in Norwegen. Lappische Texte aus Kalfjord und Helgöy: Reste eines ausgestorbenen Seelappendialektes*. (= Zur Sprach- und Volkskunde der norwegischen Lappen; 1). Oslo: Oslo etnografiske museum, 1925.
- ROBINS, Robert H.: *A short history of linguistics*. (= Longman linguistic library). London: Longman, 1967/1997.
- RUONG, Israel: *Min sámigiella. Samisk grammatik*. Stockholm: Utbildningsförlaget, 1970/1974.
- SCHLACHTER, Wolfgang: *Wörterbuch des Waldlappendialekts von Malå und Texte zur Ethnographie*. (= Lexica Societatis Fenno-Ugricae; 14). Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura, 1958.
- STOCKFLETH, Nils Vibe: *Grammatik i det lappiske sprog. Saaledes som det tales i Norsk-Finnmarken*. Christiania 1840.
- VIHONEN, Sakari. »Suomen varhaiskieliopit ja 1900-luvun kielentutkimus«. I: *Virittäjä: Kotikielen Seura* 82 (1978). 160–164.
- WIKLUND, Karl Bernhard: *Lärobok i lapska språket*. 2. oppl. Stockholm: Björck & Börjesson, 1915.